

เทคนิคการอ่านเชิงวิชาการ

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University Publishing House

www.nupress.grad.nu.ac.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สถิติการณ ศรีศิริ

เทคนิคการอ่านเชิงวิชาการ.-- พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร 2559.

136 หน้า.

1. การอ่าน. I. ชื่อเรื่อง.

418.4

ISBN 978-616-7902-56-2

สพท. 013

เทคนิคการอ่านเชิงวิชาการ

สถิติการณ ศรีศิริ

สงวนลิขสิทธิ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2559 จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม ราคา 220 บาท

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น

ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้จัดพิมพ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

มีวางจำหน่ายที่ 1. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 14 ซอยจุฬาลงกรณ์ 64 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา ศาลาพระเกี้ยว กรุงเทพฯ โทร. 0-2218-7000-3

สยามสแควร์ กรุงเทพฯ โทร. 0-2218-9881, 0-2255-4433

มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก โทร. 0-5526-0162-5

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โทร. 044-216131-2

มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.ร.จปร.) จังหวัดนครนายก โทร. 037-393-023, 037-393-036

จัตุรัสจามจุรี กรุงเทพฯ โทร. 0-2160-5301

รัตนนิมิตร์ จังหวัดนนทบุรี โทร. 0-2950-5408-9

มหาวิทยาลัยพะเยา โทร. 0-5446-6799, 0-5446-6800

สาขาย่อยคณะครุศาสตร์จุฬาฯ โทร. 0-2218-3979

2. เสียงวิทยุบุ๊กเซ็นเตอร์ 108/3-5 ถนนเอกภาพศรีสุ ต้าบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0-5525-8862

สาขา มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารขวัญเมือง จังหวัดพิษณุโลก โทร. 0-5526-1616

ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเทศบาลนครพิษณุโลก ถนนขุนพิเรนทรเทพ จังหวัดพิษณุโลก โทร. 084-814-7800

3. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2579-0113

4. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2613-3899, 0-2623-6493

สาขา ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โทร. 0-5394-4990-1

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา โทร. 0-7428-2980, 0-74282981

5. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 หมู่ 16 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร. 0-4320-2842

กองบรรณาธิการ กองบรรณาธิการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

ออกแบบปก สรญา แสงเย็นพันธ์ image by Freepik.com

พิมพ์ที่ รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3 30-31 ถนนพญาไท อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0-5525-8101

คำนำ

ตำรา “เทคนิคการอ่านเชิงวิชาการ” เล่มนี้ เสนอความรู้ทางกว้าง เนื้อหาของตำราพัฒนามาจากเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการอ่านเชิงวิชาการ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ซึ่งผู้เขียนรับผิดชอบสอนมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งทราบแนวทางปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้อ่าน การปรับปรุงอย่างสำคัญคือ บรรยายให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านเชิงวิชาการ และเปลี่ยนเจตคติที่มีต่อการอ่านเชิงวิชาการให้เป็นไปในทิศทางที่ดี อนึ่ง มีการปรับเนื้อหาสาระที่แต่เดิมแยกย่อยให้กระชับ เน้นเฉพาะเรื่องสำคัญที่ผู้เริ่มต้นอ่านงานเขียนวิชาการควรทราบ

จุดเด่นของตำราเล่มนี้คือ ตัวอย่างแนวทางการอ่าน ซึ่งผู้เขียนตั้งใจเขียนให้ละเอียดชัดเจน โดยอธิบายอย่างเข้มข้น เพราะประสบการณ์สอนทำให้ทราบว่า เป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องการอย่างมาก

ทางด้านการลำดับบท ตั้งใจลำดับให้ผู้อ่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานเขียนวิชาการก่อน เป็นบทแรก เรียนรู้ลักษณะของงานเขียนวิชาการประเภทสำคัญในบทต่อมา ตามด้วยบทการอ่าน จับใจความสำคัญและการบันทึกสาระสำคัญจากการอ่าน เป็นลำดับสุดท้าย เป็นการลำดับจากเรื่องกว้างไปสู่ลึก เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่าน

อย่างไรก็ดี ตำราเล่มนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะสำหรับนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีเท่านั้น ผู้อ่านกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการฝึกฝนการอ่านเชิงวิชาการก็อาจพิจารณาและนำไปใช้ได้

ผู้เขียนมิได้คาดหวังว่าตำราเล่มนี้จะดีที่สุด แต่ก็พยายามสร้างสรรค์อย่างดีที่สุด เพื่อตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนเรศวรแห่งสถาบันการศึกษาที่ทรงคุณ และแสดงความระลึกถึงมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นที่รักและศรัทธา หากตำรานี้มีประโยชน์กว้างขวางต่อวงวิชาการ ผู้เขียนขอมอบอานิสงส์ตอบแทนพระคุณบุพการีและครูบาอาจารย์ ผู้มีส่วนสร้างให้สามารถเขียนเป็นภาษา จนกระทั่งสามารถผลิตตำราได้ อนึ่ง ขอบใจกำลังใจจากกัลยาณมิตรและลูกศิษย์ที่รักด้วย

สถิตาภรณ์ ศรีหิรัญ

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

12 สิงหาคม 2558

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานเขียนทางวิชาการ	1
ความหมายของงานเขียนทางวิชาการ	2
ความสำคัญของงานเขียนทางวิชาการ	2
ประเภทของงานเขียนทางวิชาการ	3
การใช้ภาษาในงานเขียนทางวิชาการ	4
ลักษณะของงานเขียนทางวิชาการที่ดี	8
2 การอ่านตำรา	13
ความหมายของตำรา	14
ความสำคัญของตำรา	14
ลักษณะของตำรา	15
ประเภทของตำรา	16
ลักษณะของตำราที่ดี	18
แนวทางการอ่านตำรา	20
3 การอ่านรายงานการวิจัย	27
ความหมายของรายงานการวิจัย	28
ความสำคัญของรายงานการวิจัย	28
ประเภทของรายงานการวิจัย	29
องค์ประกอบของรายงานการวิจัย	30
ลักษณะของรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ	31
แนวทางการอ่านรายงานการวิจัย	32

บทที่	หน้า
4 การอ่านบทความวิชาการ	43
ความหมายของบทความวิชาการ	44
ความสำคัญของบทความวิชาการ	45
ลักษณะของบทความวิชาการ	45
องค์ประกอบของบทความวิชาการ	46
ประเภทของบทความวิชาการ	47
ลักษณะของบทความวิชาการที่ดี	50
แนวทางการอ่านบทความวิชาการ	50
5 การอ่านจับใจความสำคัญงานเขียนทางวิชาการ	65
ความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญงานเขียนทางวิชาการ	66
การอ่านจับใจความสำคัญของย่อหน้า	66
การอ่านจับใจความสำคัญของเรื่อง	74
ปัญหาของการอ่านจับใจความสำคัญเรื่องทางวิชาการ	80
6 การเขียนบันทึกสาระสำคัญจากการอ่าน	89
ความสำคัญของบันทึกสาระสำคัญจากการอ่าน	90
หลักการเขียนบันทึกสาระสำคัญจากการอ่าน	90
ขั้นตอนการเขียนบันทึกสาระสำคัญจากการอ่าน	96

7 การจัดทำบัตรบันทึกข้อมูลจากการอ่าน	103
ความหมายของบัตรบันทึกข้อมูลจากการอ่าน	104
ความสำคัญของบัตรบันทึกข้อมูลจากการอ่าน	105
ประเภทของบัตรบันทึกข้อมูลจากการอ่าน	107
โครงสร้างของบัตรบันทึกข้อมูลจากการอ่าน	113
วิธีจัดทำ รวบรวม และใช้บัตรบันทึกข้อมูลจากการอ่าน	119
บรรณานุกรม	120
ดัชนี	125

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ งานเขียนทางวิชาการ

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานเขียนทางวิชาการ

เพียงแต่อ่านงานเขียนทั่วไป ผู้อ่านก็จะได้รับอาหารสมอง ทว่าหากกล่าวเฉพาะการอ่านงานเขียนทางวิชาการก็มีความสำคัญ ในแง่การให้ความรู้อันเป็นเครื่องมือสำคัญของการดำรงชีวิต ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช¹ ความว่า (2556, หน้า 2)

...หนังสือนี้ ถ้าดูในทางพัฒนาความก้าวหน้าของมนุษย์ เพื่อให้ชีวิตของตนสามารถมีความมั่นคงนั้น จึงมีความสำคัญไม่ใช่น้อย เพราะว่าเป็นแหล่งของความรู้ที่จะคำจุนเราให้ได้มีชีวิตได้มีความสุขได้ อันนี้ก็พูดถึงหนังสือทั่วไปทุกอย่างทุกชนิด และโดยเฉพาะทางวิชาการ แต่หนังสือย่อมมีความสำคัญมากกว่าเป็นวิชาการที่จะสอนให้เรามีความรู้ และสามารถที่จะปฏิบัติตนดำรงชีวิตได้ เพราะว่ามันมนุษย์เป็นสัตว์ที่ไม่ใช่ต้องการเฉพาะอาหารใส่ปากและมีชีวิตอยู่ป้องกันตัวเท่านั้นเอง ต้องมีอาหารทางสมองด้วย...

การอ่านงานเขียนทางวิชาการมีความสำคัญต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในแวดวงวิชาการ ได้แก่ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ และนักวิชาการ ส่วนบุคคลนอกแวดวงวิชาการหรือผู้สนใจโดยทั่วไปก็สามารถอ่านงานเขียนทางวิชาการได้ ถ้าต้องการมีความรู้ในเรื่องทางวิชาการเหล่านั้น

ในที่นี้เพื่อให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการมีความสามารถทางการอ่านงานเขียนทางวิชาการ ทว่ายังไม่คุ้นชินกับงานเขียนทางวิชาการ เตรียมความพร้อมในการเรียนรู้เทคนิคการอ่านงานเขียนทางวิชาการ ในบทที่ 1 จึงเสนอความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานเขียนทางวิชาการ ดังนี้

ความหมายของงานเขียนทางวิชาการ

งานเขียนทางวิชาการ หมายถึงเอกสารที่นำเสนอเรื่องราวทางวิชาการแขนงต่าง ๆ ส่วนใหญ่เขียนโดยใช้ภาษาระดับทางการ กับอีกส่วนหนึ่งใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ งานเขียนทางวิชาการซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายได้แก่ หนังสือเรียน ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัย

ความสำคัญของงานเขียนทางวิชาการ

งานเขียนทางวิชาการมีหน้าที่สำคัญคือเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการให้ผู้อ่านรับรู้ เข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ กลุ่มผู้อ่านสำคัญของงานเขียนทางวิชาการ ได้แก่ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย

งานเขียนทางวิชาการมีความสำคัญต่อกลุ่มผู้อ่านต่างกลุ่ม ต่างกัน ดังนี้

¹ พระราชทานแก่คณะสมาชิกท้องสมุททั่วประเทศ ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2514

1. นักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาอ่านงานเขียนทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ตนเอง เตรียมตัวสำหรับการสอบวัดผลการเรียนรู้ และการวิจัย
 2. ครูอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย อ่านงานเขียนทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิด ขยายขอบข่ายวิสัยทัศน์ทางวิชาการให้กว้างขวาง พัฒนางานวิชาการ และสร้างสรรค์งานวิจัย ที่มีประโยชน์
 3. บุคคลทั่วไป อ่านงานเขียนทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ตามความสนใจ
- กล่าวได้ว่างานเขียนทางวิชาการมีความสำคัญกว้างขวาง ทั้งต่อบุคคลในแวดวงวิชาการ และต่อบุคคลทั่วไป

ประเภทของงานเขียนทางวิชาการ

หากกล่าวเจาะจงประเภทของงานเขียนทางวิชาการในแวดวงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็จะหมายถึงเอกสารวิชาการที่นักวิชาการจัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน เอกสาร คำสอน และตำรา

เอกสารประกอบการสอนมีรายละเอียดน้อยกว่าชนิดอื่น เสนอเฉพาะสาระสำคัญของเรื่องโดยสังเขป เพื่อใช้ประกอบการอธิบายของผู้สอนในชั้นเรียน ส่วนเอกสารคำสอนให้รายละเอียดของข้อมูลมากกว่าเอกสารประกอบการสอน มีคำอธิบายหรือคำสอนของผู้สอนเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ

งานเขียนทางวิชาการสองชนิดแรกนี้ใช้ในการเรียนการสอนของรายวิชาในระดับอุดมศึกษา

สำหรับตำราเป็นเอกสารทางวิชาการที่มีความสมบูรณ์มากกว่าสองชนิดแรก เนื้อหาสาระของตำราอาจเป็นเนื้อหาสาระของรายวิชาในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาหรือนำเสนอเรื่องทางวิชาการที่ลึกซึ้งเรื่องอื่น แต่ต้องมีรายละเอียดมากพอสำหรับให้ผู้อ่านติดตามทำความเข้าใจทั้งเรื่องได้ด้วยตนเอง

งานเขียนทางวิชาการในระดับอุดมศึกษาอาจจำแนกประเภทได้ดังนี้

1. **ตำรา** หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการละเอียดลึกซึ้ง
 2. **บทความวิชาการ** หมายถึง งานเขียนทางวิชาการขนาดสั้นที่นำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจในแวดวงวิชาการแขนงต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการ มี 2 ชนิดสำคัญ เพราะเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่ทันสมัย และเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงในรายงานผลการศึกษาค้นคว้าได้ ได้แก่ บทความวิชาการทั่วไป และบทความวิจัย
 3. **รายงานการวิจัย** หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยหรือกลุ่มผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับงานเขียนทางวิชาการทั้งสามชนิดนี้ในบทต่อ ๆ ไป